

СТИМУЛИРАНЕ НА ДИВЕРГЕНТНО-МИСЛОВНИТЕ СПОСОБНОСТИ ПОСРЕДСТВОМ ХУМОР В ДЕТСКАТА ГРАДИНА

Ася Велева

The key significance of creativity to personal health, success and happiness suggests that any possibility to promote its development with young people should be employed. The relation between humor and creativity is such a possibility. When the three aspects of that relation (product, process and personal characteristics) are analyzed, one can see the position of the humor among creativity development tools particularly appropriate for little children.

The theoretical analysis shows that humor belongs to the field of creativity as it contains the main elements of creation. This conclusion was the basis of originating creativity training model, where children's divergent thinking skills were stimulated by assigning the task of playing games producing funny original effects. The promising future of such an approach is predetermined by the fact that the humor stimulates the creative capabilities of a person to generate original ideas without necessarily basing them on formal logics. That makes teaching creativity accessible to small children (at pre-school age), while most of the conventional creativity-encouraging methods are hard to use with them.

Стимулирането на творчеството (дивергентно-мисловните, общите способности за творчество) и развитието на чувството за хумор са проблеми, които, взети поотделно, са предмет на засилен изследователски интерес през последните десетилетия. Това е обяснимо предвид тяхната значимост: творчеството осигурява очевидни ползи за индивида и обществото като цяло (Runco, 2004, р. 657), а хуморът е фактор, въздействащ върху физическото и психическото здраве на личността, върху нейното интелектуално, социално и емоционално развитие (Fry, 2000; Wicki, 2000; Mc Ghee, 2002: <http://npin.org/pnews/1998/pnew298.html>). Оттук творчеството се превръща в образователен приоритет от световен мащаб, а авторите, изследващи хумора като педагогически проблем, горещо препоръчват използването му от учителите.

Особено значение за творческите прояви на индивида имат дивергентно-мисловните способности плавност, гъвкавост, оригиналност, подробност. Това са способностите, необходими за възникването на нови идеи. Тези способности могат да се разглеждат като приоритет на творческото обучение и възпитание, тъй като във всеки ден от живота си човек попада в ситуации, чието разрешаване би било по-успешно, ако се използват нови формулировки в мисленето (резултат от проявата на общите творчески способности). Те са важни както в областта на науката, изкуството, техниката, но също и при справянето с проблемите в ежедневието и работата, при смислообразуването в личния живот, определят успеха и щастието не само на едно талантливо малцинство, но на всеки индивид.

Дивергентно-мисловните способности са най-добре изявиени в предучилищна възраст и за да не се допусне техният упадък, трябва да се стимулират (Shenk-Danzinger, 1990, p. 123; Mehlhorn & Mehlhorn, 2003, p. 30—32).

В настоящия доклад е представен модел за стимулиране в единство на творчеството (дивергентно-мисловните способности) и хумора у детето. Основание дава връзката между творчеството и хумора като психологически феномени, а причините за такова сливане се крият в проблемите на творческото обучение и възпитание в предучилищна възраст.

Проблеми на творческото обучение и възпитание в предучилищна възраст

Състоянието на проблема за творческото обучение и възпитание в предучилищна възраст е следното: творчеството е фиксирано в образователните програми, но в същото време подготовката на педагогическите кадри не включва даване на знания и формиране на умения за поощряване дивергентно-мисловните способности у децата. За целта се препоръчват задачи от типа на тестове за креативитет. Те включват задаване на въпроси-фантастични хипотези, изискване да се предложат възможно най-много приложения на познат предмет и т.н. Реализирането на тези задачи на практика се оказва трудно. Поради това при разработването на модела за стимулиране на дивергентно-мисловните способности посредством хумор бяха взети под внимание причините за неефективност на задачите за креативитет и съответно бяха потърсени начини за преодоляването им. Причините са три:

1. Не се дават указания на учителя как да направлява творческия процес у децата, как всъщност се достига до много, разнообразни и оригинални идеи. Така творчеството се оказва неясна и неуловима материя, а поради това и много трудна за стимулиране и поощряване.

За преодоляването на този проблем бе направен анализ на методите на творчеството за извеждане от мисловните процеси на онези компоненти, които могат да бъдат формализирани и приведени в